

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)

Національний університет харчових технологій (Україна)

Hochschule Burgenland. University of Applied Sciences (Австрія)

Jagiellonian University (Польща)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
12 листопада 2025 року

Полтава 2025

На сучасному етапі після 2020 р. дедоларизація стає ключовим напрямом для зміцнення економічного суверенітету — використання національних валют у розрахунках між країнами, розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC).

У цілому, після Ямайської валютної конференції економічний суверенітет держав еволюціонував від формального до функціонального.

Висновком у формі пропозиції може бути те, що автори тез пропонують розглядати світові валютні системи як засіб вирішення проблем домінуючих країн світу в певному періоді часу - в даному разі у період 1867-1976 років.

У стратегічному вимірі залишається дієвим підхід авторів німецької історичної школи економіки щодо закономірного розуміння особливостей окремих країн у їхньому розвитку у різних формах економічного суверенітету.

З цієї точки зору правомірна постановка питання про перехідний характер глобалізму, що є предметом дослідження у майбутніх наукових роботах авторів тез.

Література

1. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Міжнародні валютні право-відносини та міжнародні економічні відносини: взаємозв'язок і взаємовплив / <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/116.pdf>

УДК 339.738

Дубіщев В.П., д.е.н., професор
Благодаренко К.М.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ВПЛИВ ВАЛЮТНИХ СОЮЗІВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ

Валютний союз — це група країн, які запроваджують спільну валюту та проводять єдину монетарну політику. Основні цілі валютного союзу — це створення зони вільної торгівлі, скасування митних зборів та сприяння ефективним торговельним відносинам між державами-членами.

Враховується, що спільна валюта передбачає, що держави-учасниці замінюють свої національні валюти на єдину грошову одиницю, а єдина монетарна політика реалізується шляхом проведення спільної політики центральним банком союзу.

Вільна торгівля у межах валютних союзів передбачає скасування митних зборів між країнами-членами, супроводжується угодами про свободу пересування капіталу та робочої сили.

Аналіз проведено щодо валютних союзів світу:

Латинський валютний союз (1865–1927р.);

Скандинавський валютний союз (1873-1914р., спроби відновлення до 1930-х р.);

Валютна зона Франка КФА (з 1945 р.);
Європейський валютний союз (з 1999 р.);
Карибський валютний союз (ОЕКС, 1983р.);
Західноафриканський валютний союз (УЕМОА, з 1994 р.);
Сучасні тенденції (з 2010р.): юань, цифрова валюта центральних банків (CBDC), як ініціатива зменшення залежності від долара.

У межах ХІХ – початок ХХ ст. першим валютним союзом був Латинський валютний союз (1865–1927р.) у складі Франції, Італії, Бельгії, Швейцарії, Греції.

Мета союзу полягала в уніфікації золотих і срібних монет за вагою та пробю. Його вплив на економічний суверенітет правомірно визначити через зменшення монетарної незалежності, а саме коли держави не могли вільно змінювати вміст дорогоцінних металів у монетах. Тоб то країни втратили контроль над грошовою політикою; стабільність була тимчасовою.

У складі Скандинавського валютного союзу (1873–1914 р.) були: Данія, Швеція та Норвегія. Союз став одним із результатів політичного руху за об'єднання Скандинавії ХІХ столітті. Суверенітет було частково збережено.

Під час Першої світової війни союз розпався через незалежну політику емісії, так як без політичної координації валютні союзи втрачають стійкість. Скандинавський валютний союз ніколи не був офіційно розпущений, але він втратив будь-яке значення у 1924 році..

Валютна зона Франка КФА (з 1945 р.) — це валютний союз, до якого входять африканські країни, що раніше були французькими колоніями, та використовують спільну валюту — франк КФА. Існують дві основні зони: Західноафриканський економічний і валютний союз з франком ХОФ та Економічне співтовариство країн Центральної Африки з франком ХАФ. Третя зона — це Коморські острови з коморським франком.

Щодо втрати економічного суверенітету-держави не контролюють власну монетарну політику, бо рішення приймає Банк Франції / ЄЦБ.

Як приклад, Сенегал, Кот-д'Івуар були обмежені у можливості стимулювати економіку девальвацією. Але до позитивних ознак слід віднести низьку інфляцію та стабільність валюти. У цілому країни фактично не мали і не мають незалежної монетарної політики

Європейський валютний союз (з 1999 р.) з учасниками 20 країн ЄС та передачею економічного суверенітету ЄЦБ. При цьому країни втратили контроль над емісією та процентною ставкою. "Потужні" держави посилили суверенітет через вплив на спільну політику - "слабкі" втратили автономію. У цілому відбулася передача монетарного суверенітету ЄЦБ.

Карибський валютний союз (з 1983р.) у складі: Антигуа і Барбуда, Домініка, Гренада, Сент-Люсія та ін. із східнокарибським долларом. Союз вплинув на: стабільність і контроль інфляції та обмеження власних інструментів монетарної політики. Характерною є спільна стабільна валюта, контроль центрального банку ОЕКС та помірна втрата суверенітету заради стабільності

Західноафриканський валютний союз (з 1994 р.) у складі з 8 держав (Бенін, Малі, Того, ін.) подібний до франкової зони з обмеженим суверенітетом, але стабільною макроекономікою. Держави - незалежні формально.

Сучасні тенденції з 2010р. Китайський юань, цифрова валюта центральних банків (CBDC).

Однією з основних ознак є потенційне посилення суверенітету проти західного валютного впливу і, особливо, від долара США.

У якості висновку правомірно представити узагальнення тенденцій впливу валютних союзів на економічний суверенітет держав світу:

XIX ст. – валютні союзи обмежували національний суверенітет через металеві стандарти;

середина XX ст. – валютна інтеграція посилювала співпрацю, але зберігала автономію;

кінець XX – XXI ст. – глобальні валютні союзи (Єврозона, франкова зона) значно зменшили монетарну незалежність держав.

Література

1. Історія валютних союзів та їхній вплив на глобальну економіку URL: <https://garant.money/uk-UA/statti/istoriia-valiutnykh-soiuziv-ta-yikhonii-vplyv-na-hlobalnu-ekonomiku>

УДК:339.9

Жовнір Н.М., к.е.н., доцент,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

На поточному етапі розвитку глобальної економіки міжнародна економічна діяльність України відіграє ключову роль у збереженні макроекономічної стабільності, залученні інвестицій, нарощуванні експортного потенціалу та інтеграції у світові ринки. Останні п'ять років (2019–2024) стали періодом складних випробувань для країни через глобальні економічні кризи, пандемію COVID-19 і повномасштабну війну, яка триває з 2022 року. Попри ці виклики, Україна продовжує залишатися активним учасником міжнародної економічної системи, шукаючи нові можливості для зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків.

Основними секторами експорту залишаються агропромисловий комплекс, металургія та машинобудування. Втім, унаслідок блокування Чорного моря Україна була вимушена здійснити перенаправлення експортних потоків через західні кордони та порти Європейського Союзу, що призвело до зростання